

JAN OLSZEWSKI

Wybrane problemy prawa Piaskownic Regulacyjnych we wspieraniu działalności gospodarczej

Regulatory Sandboxes and Supporting Business Activity: Selected Legal Problems

Abstract

This paper is dedicated to the examination of selected sections of the Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024, which establishes harmonised provisions on artificial intelligence. The fragments selected for analysis refer to a widely unknown legal institution, the so-called regulatory sandboxes. In accordance with the recommendations of the EU Commission, these institutions should be established on a large scale to test artificial intelligence in every area of the economy. The advantage of such testing may be the ability to verify all economic strategies safely. Furthermore, they can be initiated automatically and from the lowest level. Above all, however, they can prevent all types of irregularities and sometimes complex legal problems, which is an improvement in the current situation. A notable benefit of this study is that it was conducted using the most recent version of the regulation, Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council, published on 13 July 2024.

KEYWORDS: regulatory sandbox,
Artificial intelligence law,
Information law

SŁOWA KLUCZOWE: piaskownica
regulacyjna, Prawo sztucznej
inteligencji, Prawo informacji

JAN OLSZEWSKI – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor Uniwersytetu Rzeszowskiego, ORCID – 0000-0002-5704-7526, e-mail: jolszewski@ur.edu.pl

1 | Uwagi wstępne

Celem niniejszej publikacji jest przedstawienie rozwiązania organizacyjno-prawnego jakim są Piaskownice Regulacyjne^[1] (dalej: PR) służące rozwijaniu zgodnej z prawem UE sztucznej inteligencji (używana jest też nazwa z języka angielskiego – Artificial Intelligence, dalej AI). Rozwiązania opracowane w ramach PR mogą być użyteczne do wspierania wszelkiego rodzaju działalności gospodarczej, ale także prewencyjnie mogą ograniczać naruszenia prawa przez podmioty gospodarcze. Instytucje wypracowane przez PR mogą kreować także szereg innych walorów dla sfery publicznej jak i prywatnej. Począwszy od wzmocnienia praw obywatelskich po ułatwianie pracy wszelkim organom publicznym.

Podstawową zaletą PR może być możliwość weryfikacji wszelkiego typu strategii gospodarczych. Ponadto, mogą być automatycznie i oddolnie uruchamiane. Przede wszystkim jednak mogą lepiej, niż to jest obecnie, zapobiegać wszelkiego typu nieprawidłowości, a czasem także złożonym problemom prawnym.

Szczególnym walorem opisywanych instytucji jest także i to, że właściwa prezentacja oparta będzie na najnowszej regulacji prawa UE, jakim jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. ustanawiające zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji oraz zmieniające rozporządzenia (WE)^[2].

Ze względu na ograniczony charakter niniejszego artykułu a jednocześnie znaczną objętość aktu UE jedynie najważniejsze instytucje tam zawarte zostaną zasygnalizowane. Autor w procesie analiz skoncentrował się ponadto na prezentacji przede wszystkim podstawowych koncepcji i procedur, które omawiane są w Rozporządzeniu AI. Szereg kwestii szczegółowych z aktu tego zostało jednak pominięte. Przede wszystkim pominięto aspekty stosowania procedur wyjątkowych, np. jak działa PR

---

¹ Piaskownice Regulacyjne nazywane są też często w literaturze nazwą z języka angielskiego Regulatory Sandbox (dalej RS).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. ustanawiające zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji oraz zmieniające rozporządzenia (WE) nr 300/2008, (UE) nr 167/2013, (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 i (UE) 2019/2144 oraz dyrektywy 2014/90/UE, (UE) 2016/797 i (UE) 2020/1828 (ustawa o sztucznej inteligencji). PE/24/2024/REV/1 PE/24/2024/REV/1 Dz.U.L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>

dla systemów wysokiego ryzyka^[3], pominięto także analizy odnoszące się do przepisów szczegółowych. Warto tu jednak zaznaczyć, że nawet wyjątkowo wrażliwe materie poddawane PR także podlegają podstawowym zasadą z Rozporządzenia AI i generalnym oceną etyki^[4]. Pominięto także procedury wyjątkowo rozbudowane, np. kiedy wolno przeprowadzać testy w warunkach rzeczywistych^[5]. Materia pominięta w niniejszej publikacji będzie jednak omówiona przez Autora w szerszej książkowej monografii. Uwzględniając wyżej wymienione założenia nacisk w opisach położono na materię zgodną z tematem konferencji, a ponadto taką, która może już teraz realnie wzmocnić efektywność gospodarki polskiej. Poprzez to też niniejszy artykuł być może zachęci polskich przedsiębiorców i inne organy, aby stworzyć wartościowe dla biznesu polskie branżowe PR. Ponadto prezentacja może zaktywizować szeroko rozumianą naukę, a w szczególności naukę prawa, ekonomii, a nawet całe społeczeństwo, do tworzenia rozwiązań pro-gospodarczych. Koncepcje te następnie można szybko i bezpiecznie weryfikować w PR. Celem publikacji jest ostatecznie pobudzenie samorządów gospodarczych i społeczeństwa obywatelskiego, gdyż na bazie obecnych uregulowań UE w zakresie PR można je uruchamiać wyjątkowo prosto, tzn. nawet poprzez spontaniczną aktywizację społeczeństwa, ponadto można liczyć na stałe wsparcie dla nowych PR od specjalistycznych organów AI z UE.

Problematyka sztucznej inteligencji (dalej AI) w literaturze^[6] polskiej jest co jakiś czas fragmentarycznie opisywana. Natomiast jakkolwiek pogłębiona analiza PR jest nader trudna, gdyż w chwili pisania niniejszego

---

³ Rozporządzenie AI art.60 ust.2 Chodzi tu o testy systemów AI wysokiego ryzyka, o których mowa w załączniku III.

⁴ Rozporządzenie AI art.60, ust.3. stanowi, iż Testy systemów AI wysokiego ryzyka w warunkach rzeczywistych przeprowadzane na podstawie niniejszego artykułu pozostają bez uszczerbku dla oceny etycznej wymaganej prawem Unii lub prawem unijnym.

⁵ Reguluje to Rozporządzenie AI art.60, ust.4. Wyliczono tam drobiazgowo warunki, kiedy dostawcy lub potencjalni dostawcy mogą przeprowadzać testy w warunkach rzeczywistych ponadto ich interpretacja wymaga kilku stronicowego objaśnienia

⁶ Jan Olszewski, „Wybrane problemy prawa UE w zakresie sztucznej inteligencji” [w:] *Verba volant, scripta manent: księga jubileuszowa dedykowana Profesor Bogusławie Gnelli*, red. Aneta Kaźmierczyk, Kinga Michałowska, Monika Szaraniec (Warszawa: Wolters Kluwer, 2023), 840-848; Kanas Justyna, Piotr Mikusek, Maciej M. Sokołowski, „Piaskownica regulacyjna jako prawoadministracyjna metoda wsparcia dekarbonizacji sektora energetycznego w Polsce”, [w:] *Stosowanie prawa administracyjnego. Księga jubileuszowa prof. Andrzeja Matana*, red. Grzegorz Łaszczycza. 409-426 (Katowice: Uniwersytet Śląski, 2024).

artykułu akt regulujący tę materię został dopiero opublikowany w UE i w Polsce, co zostało zasygnalizowane jedynie w publicystyce. Omawia się w niej zwykle aspekty etyczne lub organizacyjne, zaś materia prawna jest podnoszona bardzo wycinkowo, gdyż w aspekcie branżowym^[7]. Stąd badania niniejsze oparte będą w pierwszej kolejności na analizie najnowszego tekstu z rozporządzenia AI (opublikowanego w Dzienniku Urzędowym UE w dniu 13.07.2024 r.) w niewielkim też stopniu na literaturze i rozwiązaniach obcych, a czasem też badaniach praktycznych^[8].

2 | Pojęcie AI i PR, cechy, cele i zadania PR

Pojęcie AI zostało zdefiniowane w Rozporządzeniu AI, art. 3 ust 1. Artykuł 3: „system AI” oznacza system maszynowy, który został zaprojektowany do działania z różnym poziomem autonomii po jego wdrożeniu oraz który może wykazywać zdolność adaptacji po jego wdrożeniu, a także który – na

---

⁷ Kanas, Mikusek, Sokołowski, „Piaskownica regulacyjna jako prawoadministracyjna metoda wsparcia dekarbonizacji sektora energetycznego w Polsce”; Pop Florina, Adomavicius Lukas, *Sandboxes for Responsible Artificial Intelligence*. https://www.eipa.eu/wp-content/uploads/2022/03/EIPA-Briefing_Sandboxes-for-Responsible-Artificial-Intelligence.pdf. [dostęp: 10.07.2024].

⁸ Między innymi obserwacja online pierwszej PR w Hiszpanii. Oficjalna strona Komisji Europejskiej 8 czerwca 2022. Wydarzenie inauguracyjne hiszpańskiej piaskownicy regulacyjnej w zakresie sztucznej inteligencji: Hiszpańska piaskownica regulacyjna – Spain proposes to pilot an Artificial Intelligence Sandbox to implement responsible AI with a human-centric approach. file:///C:/Users/Jan%20Olszewski/Desktop/Downloads/Resumen_Piloto_Sandbox_IA_Final_002_iRVZM8A5tSImH6qfur4RAqNex4_87973%20(3) [dostęp: 12.12.2022]. Przykładem wdrożenia PR w Polsce jest Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF). Działania PR UKNF adresowane były zarówno do podmiotów nadzorowanych, podmiotów ubiegających się o odpowiednie zezwolenia na działalność regulowaną, jak również do *start-upów*. Wsparcie UKNF realizowane było za pośrednictwem takich instrumentów, jak m.in. Program Innovation Hub czy wydawanie interpretacji z art. 11b unrf. Urzędu. Uruchomiona przez UKNF Piaskownica Wirtualna umożliwiła zasymulowanie wybranych funkcjonalności i usług oferowanych na rynku finansowym. Uczestnicy testów korzystając z Piaskownicy Wirtualnej uzyskali m.in. dostęp do infrastruktury IT, pozwalającej na weryfikację przyjętych założeń swojej działalności w kontrolowanych warunkach środowiska testowego. Pierwsza Piaskownica Wirtualna w UKNF zakończyła już działalność i część jej wyników jest ogólnie dostępna. Więcej – oficjalne strony internetowe UKNF [dostęp: 10.03.2024].

potrzeby wyraźnych lub dorozumianych celów – wnioskuje, jak generować na podstawie otrzymanych danych wejściowych wyniki, takie jak predykcje, treści, zalecenia lub decyzje, które mogą wpływać na środowisko fizyczne lub wirtualne.

Z kolei podstawową definicję dla niniejszego artykułu, czyli wskazującą na to, co to jest PR, podano w art. 3 Rozporządzenia AI^[9]. Art.3 ust.55 określa, że „piaskownica regulacyjna w zakresie AI” oznacza kontrolowane ramy ustanowione przez właściwy organ, umożliwiające dostawcom lub potencjalnym dostawcom systemów AI możliwość rozwoju, trenowania, walidacji i testowania – w stosownych przypadkach w warunkach rzeczywistych – innowacyjnych systemów AI, w oparciu o plan działania piaskownicy, w ograniczonym czasie i pod nadzorem regulacyjnym. Jak widać z wyżej wymienionej definicji ściśle powiązany z PR jest plan działania piaskownicy. Jest to specjalna instytucja prawna uregulowana w art. 3 Rozporządzenia AI. Ust. 54 stanowi, że „plan działania piaskownicy” oznacza dokument uzgodniony między uczestniczącym dostawcą a właściwym organem, opisujący cele, warunki, ramy czasowe, metodykę i wymogi dotyczące działań prowadzonych w ramach piaskownicy. W literaturze^[10] niewiele wspomina się o definicji PR. Brak też jest pogłębionych analiz omawiających szerzej czym są PR w praktyce. Ponadto, część istniejących w przestrzeni publicznej opisów RP ma charakter nieprawniczy. Aby uzupełnić tę lukę na podstawie tekstu Rozporządzenia AI i ogólnych opisów zaczerpniętych z literatury, można jednak uznać za PR specjalnie wydzieloną przestrzeń, w której prawnicy i przedstawiciele organizacji, w których wprowadza się AI, mogą eksperymentować z nowymi instrumentami prawnymi.

---

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. ustanawiające zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji oraz zmieniające rozporządzenia (WE) nr 300/2008, (UE) nr 167/2013, (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 i (UE) 2019/2144 oraz dyrektywy 2014/90/UE, (UE) 2016/797 i (UE) 2020/1828 (ustawa o sztucznej inteligencji). PE/24/2024/REV/1 data dostępu 14.07 2024 r.

¹⁰ Jon Truby, Rafael Dean Brown, Imad Antoine Ibrahim, Oriol Caudevilla Parellada, „A Sandbox Approach to Regulating High-Risk Artificial, Intelligence Applications” *European Journal of Risk Regulation*, nr 2 (2022): 270-294; Pop, Adomavicius, *Sandboxes for Responsible Artificial Intelligence*.

Zanim ukazało się Rozporządzenie AI, w dyskusjach prawników^[11] próbowano już scharakteryzować PR poprzez jej specyficzne cechy^[12]. Poniżej wyliczymy przykładowo kilka takich cech

- **Oryginalność rozwiązań.** Podstawową cechą PR jest to, że są one w praktyce indywidualnie opracowanymi narzędziami kształtowania kierunkowego, a czasem też ograniczania AI o dużym poziomie oryginalności. Dowodem na oryginalność PR powinny być konstrukcje organizacyjno-prawne, łączące najwyższy poziom efektywności z przestrzeganiem norm etycznych przez programy AI;
- **Kontrolowalność.** Drugą cechą PR jest potrzeba uzyskania pełnej kontrolowalności systemów, w których działa AI (dlatego też każdy etap PR wymaga stałej obserwacji i monitoringu jej działań). W PR wszystko odbywa się pod kontrolą odpowiedniej instytucji;
- **Tworzenie wiedzy.** Trzecią cechą PR jest wytwarzanie wiedzy co najmniej na bazie szeregu doświadczeń, danych i informacji. Uzyskuje się ją, gromadząc w pierwszej kolejności najnowsze dane i informacje z wyodrębnionych systemów badawczych. Organizacja, stosując PR, pozyskuje wiedzę i zwykle też czerpie z niej specyficzne korzyści^[13];

---

¹¹ Oficjalna strona Komisji Europejskiej, 8 czerwca 2022. Wydarzenie inauguracyjne hiszpańskiej piaskownicy regulacyjnej w zakresie sztucznej inteligencji, Hiszpańska piaskownica regulacyjna, Spain proposes to pilot an Artificial Intelligence Sandbox to implement responsible AI with a human-centric approach: [file:///C:/Users/Jan%20Olszewski/Desktop/Downloads/Resumen_Piloto_Sandbox_IA_Final_002_iRVZM8A5tSImH6qfur4RAqNex4_87973%20\(3\)](file:///C:/Users/Jan%20Olszewski/Desktop/Downloads/Resumen_Piloto_Sandbox_IA_Final_002_iRVZM8A5tSImH6qfur4RAqNex4_87973%20(3)) [dostęp: 12.12.2022]. Krzysztof Fal, „Instytucja piaskownic regulacyjnych jako instrument wspierający innowacyjność gospodarek/Regulatory sandbox as an instrument supporting innovation in the economy” *Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego/Business Law Journal*, nr 10 (2022): 36-43.

¹² Truby, Brown, Ibrahim, Parellada, „A Sandbox Approach to Regulating High-Risk Artificial Intelligence Applications”, 270-294. Oficjalna strona Komisji Europejskiej, 08 czerwca 2022. Wydarzenie inauguracyjne hiszpańskiej piaskownicy regulacyjnej w zakresie sztucznej inteligencji, Hiszpańska piaskownica regulacyjna, Spain proposes to pilot an Artificial Intelligence Sandbox to implement responsible AI with a human-centric approach. [file:///C:/Users/Jan%20Olszewski/Desktop/Downloads/Resumen_Piloto_Sandbox_IA_Final_002_iRVZM8A5tSImH6qfur4RAqNex4_87973%20\(3\)](file:///C:/Users/Jan%20Olszewski/Desktop/Downloads/Resumen_Piloto_Sandbox_IA_Final_002_iRVZM8A5tSImH6qfur4RAqNex4_87973%20(3)) [dostęp: 12.12.2022].

¹³ Działania określające to, jak przebiega w prawie tworzenie wiedzy, podaje min. Jan Olszewski, *Obowiązki informacyjne w gospodarce jako element zwiększania konkurencji* (Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2020); Sofia Ranchordas, „Experimental Regulations for AI: Sandboxes for Morals and Mores”

- Dywersyfikacja badań. Czwarta z ważniejszych cech RP to zdolność do tworzenia zdywersyfikowanych sfer badawczych i powiązanych z nimi instrumentów sterujących. Dywersyfikacja powinna uwzględniać w pierwszej kolejności zdolności kognitywne użytkowników AI. Dywersyfikacja sfer badawczych i instrumentów sterujących może odbywać się także poprzez inne aspekty, np. tematyczne, naukowe, środowiskowe, narodowe, językowe, odnoszące się do środowiska, danej technologii itp.
- Ustalanie granic stosowania. Piąta cecha to sprawdzanie potencjału zastosowania nowych rozwiązań. Chodzi o określenie, czy pojawiają się jakieś granice, np. ekonomiczne, pracownicze lub inne, które dziś są niedostrzegane.
- Ustalanie korelacji wzajemnych. Szósta cecha to odnajdywanie różnego rodzaju korelacji wzajemnych. W szczególności chodzi jednak o korelację pomiędzy tradycyjnymi działaniami badanego podmiotu a wybranymi zagadnieniami regulacyjno-prawnymi z UE (ale też innymi w ramach proponowanej legislacji).
- Ustalanie odporności odbiorców. Siódma cecha to sprawdzanie, poprzez różnorodne symulacje, odporności społeczeństwa na nowe dotychczas nieznanne obszary działania AI i oddziaływania refleksowego.

Po uchwaleniu Rozporządzenia AI wskazane jest podanie także celów normatywnych PR. Wykaz ten w sposób dokładniejszy naświetla instytucję PR. Zgodnie z rozporządzeniem AI ustanowienie piaskownic regulacyjnych w zakresie AI ma na celu przyczynienie się do osiągnięcia następujących celów^[14]:

- a. zwiększenie pewności prawa z myślą o osiągnięciu zgodności regulacyjnej z niniejszym rozporządzeniem lub, w stosownych przypadkach, innym mającym zastosowanie prawem Unii i prawem krajowym;
- b. wspieranie wymiany najlepszych praktyk poprzez współpracę z organami uczestniczącymi w piaskownicy regulacyjnej w zakresie AI;

- c. wzmacnianie innowacyjności i konkurencyjności oraz ułatwianie rozwoju ekosystemu AI;
- d. wniesienie wkładu w oparte na dowodach uczenie się działań regulacyjnych;
- e. ułatwianie i przyspieszanie dostępu do rynku Unii dla systemów AI, w szczególności gdy są one dostarczane przez MŚP, w tym przedsiębiorstwa typu *start-up*.

Bardziej opisowo cele PR ukazano w preambule do Rozporządzenia AI^[15]. Zgodnie z tam zapisanymi postanowieniami PR powinny dążyć do: wspierania innowacji w zakresie AI poprzez ustanowienie kontrolowanego środowiska doświadczalnego i testowego w fazie rozwojowej i przed wprowadzeniem do obrotu, z myślą o zapewnieniu zgodności innowacyjnych systemów AI z rozporządzeniem AI oraz z innymi odpowiednimi przepisami prawa Unii i prawa krajowego. Ponadto, piaskownice regulacyjne w zakresie AI powinny mieć na celu zwiększenie pewności prawa dla innowatorów, a także usprawnienie nadzoru ze strony właściwych organów oraz podnoszenie poziomu ich wiedzy na temat możliwości, pojawiających się rodzajów ryzyka oraz skutków związanych ze stosowaniem AI, ułatwienie organom i przedsiębiorstwom uczenia się działań regulacyjnych, w tym z myślą o przyszłym dostosowaniu ram prawnych, wspieranie współpracy i wymiany najlepszych praktyk z organami zaangażowanymi w piaskownicę regulacyjną w zakresie AI oraz przyspieszenie dostępu do rynków, w tym poprzez usuwanie barier dla MŚP, w tym przedsiębiorstw typu *start-up*^[16].

Zgodnie z Rozporządzeniem AI art.57 ust. 5. PR w zakresie AI piaskownice zapewniają kontrolowane środowisko sprzyjające innowacjom oraz ułatwiające rozwój, trenowanie, testowanie i walidację innowacyjnych systemów AI przez ograniczony czas przed ich wprowadzeniem do obrotu lub oddaniem ich do użytku zgodnie z określonym planem działania piaskownicy uzgodnionym między dostawcami lub potencjalnymi dostawcami a właściwym organem. Takie piaskownice mogą obejmować testy w warunkach rzeczywistych nadzorowane w jej ramach.

Ten przegląd cech i celów PR wskazuje, że ich podstawowym zadaniem PR jest, aby poprzez różnorodność badawczą, a następnie weryfikację kognitywną wzmacniać potencjał innowacyjny co do bezpiecznego

¹⁵ Preambuła do Rozporządzenia AI ust. 139.

¹⁶ Ibidem.

stosowania AI. Dlatego też, aby uzyskać stan takiej złożonej kognytywności wskazane jest tworzenie PR w środowiskach o dużym stopniu zróżnicowania, a nawet umiędzynarodowienia. Podsumowując to, konieczne jest zaproponowanie własnej bardziej opisowej definicji PR, gdzie położony jest nacisk na aspekt prawny.

PR to zespół prawników i innych osób lub organizacji tworzących eksperymentalne konstrukcje regulacyjne i prawne. W ramach takiego zespołu jego uczestnicy mogą eksperymentować z wyżej wymienionymi nowymi instrumentami (które są w praktyce specyficznymi narzędziami kształtowania kierunkowego AI, a czasem też ograniczania sztucznej inteligencji) tak, aby zapewnić najwyższą efektywność ekonomiczną i organizacyjną przy równoczesnym przestrzeganiu norm etycznych przez programy AI. W ramach PR wszystkie doświadczenia na etapie opracowywania normatywnego, dyskusji i wdrażania norm odbywają się pod kontrolą odpowiedniej instytucji, która czerpie z tego korzyść, gromadząc najnowsze informacje z dywersyfikowanego tematycznie i narodowo środowiska o danej technologii^[17]. Na bazie zebranych informacji tworzy się wiedzę o bezpiecznym efektywnym sterowaniu AI.

3 | Geneza i źródła prawne

Termin „piaskownica regulacyjna” po raz pierwszy został na szeroką skalę zaimplementowany w ramach rozwiązań prawno-organizacyjnych dla sektora finansowego, gdzie piaskownice regulacyjne istnieją od 2012 r. (w następstwie kryzysu finansowego z 2008 r.)^[18]. Pojęcie PR było w owym czasie niedoprecyzowane. Najczęściej uznawano tę instytucję jako dowolny poligon doświadczalny dla wybranej grupy projektów. Projekty te otrzymywały na bieżąco liczne wskazówki. Na bieżąco były także monitorowane przez właściwy organ po to, by sprawdzić potencjał wykorzystania danej technologii bez ograniczeń wynikających z obecnych regulacji.

¹⁷ W ujęciu prawnym stosowanym przez dr hab. Jana Olszewskiego profesora Uniwersytetu Rzeszowskiego.

¹⁸ Michał P. Dybowski, *Rekomendacje wdrożenia piaskownic regulacyjnych*. <https://www.gov.pl/web/ai/rekomendacje-wdrozenia-piaskownic-regulacyjnych>. [dostęp: 10.02.2024].

Na przestrzeni ostatnich kilku lat PR nieco ewaluowała, co widać w jej definicji z Rozporządzenia AI. Generalnie jednak obecna instytucja PR jest nadal ściśle związana z potrzebą doskonalenia prawa regulującego AI. Stąd też źródła prawne odnoszące się do PR umieszczone są przede wszystkim w podstawowym dokumencie o AI. W 2018 w UE po raz pierwszy przedstawiono strategię na rzecz sztucznej inteligencji^[19]. Parlament Europejski również prowadził wiele prac w obszarze sztucznej inteligencji. W szczególności można tu podać, że w październiku 2020 r. przyjął szereg rezolucji związanych ze sztuczną inteligencją, w tym dotyczącą aspektów etycznych, odpowiedzialności i praw autorskich. W 2021 r. przyjęto bardziej szczegółowe rezolucje w sprawie AI, m.in. w sprawach karnych, w sektorze edukacji i kultury oraz w sektorze audiowizualnym.

W związku zapowiedzią wyrażoną w strategii z 2018 r., po ponad rocznych pracach w dniu 19 lutego 2020 r. Komisja opublikowała białą księgę w sprawie sztucznej inteligencji zwaną też Europejskim podejściem do doskonałości i zaufania^[20]. Kolejnym etapem było opracowanie projektu Rozporządzenia^[21] UE o AI (zwanego także wnioskiem). W projekcie tym zawarto nie tylko opis PR, ale wskazano także obszary, w których powinna być wdrażana. Już prawo zawarte w projekcie Rozporządzenia AI w szeregu miejscach zachęcało wszystkie państwa członkowskie do wdrażania PR w stosowaniu AI. Uwzględnić się tu powinno specyfikę określonej działalności gospodarczej. Realizacja PR ma następować poprzez tworzenie grup testujących nowe prawo AI związane z daną działalnością gospodarczą. Obecnie istnieją już w UE liczne rekomendacje ukazujące generalne zasady wdrożenia piaskownic regulacyjnych. Istnieją także sugestie polskie^[22].

Przede wszystkim mamy przykłady z obszaru bardziej zaawansowanych usług^[23], gdzie już od kilku lat dokonuje się analizy pewnych danych

---

¹⁹ Sztuczna inteligencja dla Europy, COM (2018) 237 final, a także w wypowiedziach przewodniczącej Komisji https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_pl.pdf.

²⁰ Document 52020DC0065 Biała Księga w sprawie sztucznej inteligencji Europejskie podejście do doskonałości i zaufania, COM/2020/65 final/2. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0065>. [dostęp 7. 07. 2024].

²¹ Akt ten omawiany jest w literaturze m.in. w: Olszewski, „Wybrane problemy prawa UE w zakresie sztucznej inteligencji”, 840-848.

²² <https://www.gov.pl/web/ai/rekomendacje-wdrozenia-piaskownic-regulacyjnych>.

²³ Np. w zakresie nowych instytucji finansowych szerzej oficjalne strony UKNF.

pod względem zgodności prawnej UE czy też ich prawidłowości z innymi rozproszonymi regulacjami.

Procedura sprawdzania nowych koncepcji biznesowych lub uregulowań polegać miała na tworzeniu określonego modelu AI, który powinien ocenić, czy zawarte w nich koncepcje biznesowe są zgodne z wytycznymi regulatora i wymogami dla instytucji regulowanej^[24].

Mając świadomość użyteczności AI, wskazane było przeprowadzenie testowania wzorcowych norm, które sterować będą AI w każdym obszarze działalności gospodarczej. Aby to wykonać, należy w pierwszej kolejności opisać, jaką rolę mogą spełnić PR testujące określony branżowo obszar AI.

4 | Ważniejsze postanowienia w zakresie PR z Rozporządzenia AI z 2024

Po blisko trzech latach, 21 maja 2024 r. Rada Europejska zatwierdziła Rozporządzenie w sprawie AI^[25], które reguluje najważniejsze kwestie związane ze sztuczną inteligencją. Akt ten będzie wchodził w życie etapami, generalnie jednak pierwsze uregulowania obowiązywać będą już od sierpnia 2024 r. Postanowienia z Rozporządzenia AI odnoszące się do PR można podzielić na dwie grupy: postanowienia z preambuły i właściwe normy prawne w tekście podstawowym. Specyfika preambuły w aktach prawnych UE powoduje, że zapisy tam zawarte mają najczęściej charakter postulatyczny, gekst rozporządzenia to zaś normy wiążące, a czasem

---

²⁴ Michał Potoczek, „Sztuczna inteligencja może być wykorzystywana w każdej branży OChK uważamy, że AI pasuje praktycznie do każdego sektora – nieważne, czy chodzi o firmę z sektora finansowego” *Rzeczpospolita*, 18 czerwca 2024 r.; Fal, „Instytucja piaskownic regulacyjnych jako instrument wspierający innowacyjność gospodarek”, 36-43.

²⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. ustanawiające zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji oraz zmieniające rozporządzenia (WE) nr 300/2008, (UE) nr 167/2013, (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 i (UE) 2019/2144 oraz dyrektywy 2014/90/UE, (UE) 2016/797 i (UE) 2020/1828 (ustawa o sztucznej inteligencji). PE/24/2024/REV/11Dz.U. L, 2024/1689, 12.07.2024 r., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>.

sankcjonujące. Poniżej przedstawimy jedynie najważniejsze^[26] wskazania zawarte w najnowszym Rozporządzeniu AI uzupełniane o postulaty z preambuły i sugestie z literatury (np. co do implementacji instytucji obcych dla rozwoju potencjału gospodarczego i realizacji wdrożeń w Polsce^[27]).

W Rozporządzeniu AI narzucono termin ustanowienia PR. Wskazano tam, iż państwa członkowskie zapewniają, by ich właściwe organy ustanowiły na poziomie krajowym przynajmniej jedną piaskownicę regulacyjną w zakresie AI, która musi zostać uruchomiona do dnia 2 sierpnia 2026 r. Piaskownica ta może również zostać ustanowiona wspólnie z właściwymi organami innych państw członkowskich. Komisja może zapewniać wsparcie techniczne, doradztwo i narzędzia do celów ustanowienia i działania piaskownic regulacyjnych w zakresie AI^[28]. Należy tu dodać, że obowiązek ustanowienia piaskownic może również zostać spełniony poprzez uczestnictwo w istniejącej piaskownicy w zakresie, w jakim udział ten stwarza równoważny poziom zasięgu krajowego dla uczestniczących państw członkowskich. Można również ustanowić dodatkowe piaskownice regulacyjne w zakresie AI na poziomie regionalnym lub lokalnym lub wspólnie z właściwymi organami innych państw członkowskich^[29].

Postanowienia zawarte w Rozporządzeniu AI można także podzielić na problematykę ogólną i szczegółową. W preambule do Rozporządzenia AI i w części normatywnej tematy często się powtarzają. W preambule jednak ujęcie ma charakter uzasadniający określone dalej normy. Przyjmuje w pewien sposób formę wytyczania pewnych zasad w stosowaniu tego aktu prawnego. Przede wszystkim preambuła ułatwia rozumienie idei, które służyć mają rozwojowi AI. Można stwierdzić, że preambuła w dużym stopniu realizuje wskazania kognitywistki, czyli ma lepiej informować potencjalnych odbiorców tego aktu prawnego i przekonywać do zasadności określonych rozwiązań.

W ramach kwestii ogólnych w Rozporządzeniu AI umieszczono aspekty odnoszące się do celów PR i wskazano podmioty zobowiązane do współpracy z PR a także zasady na jakich powinny one działać. Podkreślono tu

---

²⁶ Zakres nie obejmuje całości normatywnej pominięto w szczególności procedury szczególne.

²⁷ W ramach opisu wykorzystany będzie min Raport wykonany pod merytorycznym nadzorem Michała P. Dybowskiego oraz po ocenie prawnej mec. E. Bogiel i wsparciu w składzie w ramach Cyfryzacji KPRM – S. Stefaniak. <https://www.gov.pl/web/ai/rekomendacje-wdrozenia-piaskownic-regulacyjnych>

²⁸ Rozporządzenie AI art. 57ust.1.

²⁹ Rozporządzenie AI art.57ust.2.

m.in. zasadę dostępności powszechnej dla MŚP. Dalej wyliczono szczególnie polecane obszary uczestnictwa PR, a następnie sfery konieczne do jednolitego nadzoru. W wielu miejscach podkreślana jest konieczność wspólnoty normatywnej w zakresie przepisów regulujących uruchamianie PR w zakresie AI. Uzasadnienia te w istocie tworzą zasadę wspólnotowości normatywnej. Podobnie jest z zasadą zapewniania korzyści dla dostawców. Szeroko rozbudowano zasadę tworzenia korzyści dla różnych podmiotów korzystających z AI. Obok rozwiązań tworzących zachęty do tworzenia PR w preambule podano kilka grup korzyści dla różnych podmiotów. Ważna materia preambuły są ogólnie ujęte obowiązki podstawowe oraz dodatkowe obowiązki i specjalne wyjątki dla AI wysokiego ryzyka.

5 | Zasady ogólne w zakresie działalności PR – przegląd najważniejszych

W preambule do Rozporządzenia AI wyliczono liczne sformułowania tworzące w praktyce zasady stosowania norm umieszczonych w zasadniczej części Rozporządzenia AI, pomimo braku nazwania wprost w Rozporządzeniu AI kilku dalej omawianych zasad. Ustaliliśmy je po analizie całości regulacji, przede wszystkim na użytek czytelnika. Zasady te wyodrębniono widząc tu i ówdzie ściśle ukierunkowane cele i zbliżone tematycznie obowiązki. Taka koncepcja interpretacyjna wynika z potrzeby koncentracji materii regulacyjnej. Ustalanie konkretnych zasad tworzy także przejrzystą klasyfikację i ułatwia odbiór przez czytelnika dość złożonego tekstu aktu prawnego, jakim jest Rozporządzenie AI.

Jako pierwsza w tekście rozporządzenia pojawia się zasada dostępności powszechnej dla MŚP. Wskazano w ust 139 preambuły, iż piaskownice regulacyjne w zakresie AI powinny być powszechnie dostępne w całej Unii, a szczególną uwagę należy zwrócić na ich dostępność dla MŚP, w tym dla przedsiębiorstw typu *start-up*^[30]. Kolejne ujęte znacznie szerzej odniesienia z preambuły tworzą specyficzną zasadę wspólnotowości normatywnej. Jej zasadność ukazano tym, że aby zapewnić jednolite wdrożenie w całej Unii oraz osiągnąć korzyści skali, należy ustanowić wspólne przepisy regulujące

³⁰ Preambuła do Rozporządzenia AI ust. 139.

uruchamianie PR w zakresie AI w całej UE. Wspólne powinny być także ramy współpracy między odpowiednimi organami uczestniczącymi w nadzorze nad piaskownicami regulacyjnymi. PR w zakresie AI, ustanowione na mocy Rozporządzenia AI, powinny pozostawać bez uszczerbku dla innych przepisów, które umożliwiają ustanawianie innych PR, mających na celu zapewnienie zgodności z przepisami prawa innymi niż ten akt. W stosownych przypadkach odpowiednie właściwe organy odpowiedzialne za inne piaskownice regulacyjne powinny przeanalizować korzyści płynące ze stosowania tych piaskownic również do celów zapewnienia zgodności systemów AI z niniejszym rozporządzeniem. Po osiągnięciu porozumienia pomiędzy właściwymi organami krajowymi oraz uczestnikami piaskownicy regulacyjnej w zakresie AI, w ramach takiej piaskownicy regulacyjnej można również prowadzić i nadzorować testy w warunkach rzeczywistych. W wielu miejscach w rozporządzeniu AI pojawiają się obowiązki tworzące nienazwaną wprost zasadę współpracy transgranicznej. Przede wszystkim podkreśla się, że PR w zakresie AI opracowuje się i wdraża w taki sposób, by w stosownych przypadkach ułatwiały współpracę transgraniczną między właściwymi organami krajowymi^[31]. Dalej Rozporządzenie AI w art. 57 ust. 14. stanowi, że właściwe organy krajowe koordynują swoje działania i prowadzą współpracę w ramach Rady ds. AI.

W stosownych przypadkach właściwe organy krajowe ustanawiające PR w zakresie AI powinny współpracować z innymi odpowiednimi organami, w tym z organami nadzorującymi ochronę praw podstawowych, i powinny umożliwiać zaangażowanie innych podmiotów funkcjonujących w ekosystemie AI, takich jak krajowe lub europejskie organizacje normalizacyjne, jednostki notyfikowane, ośrodki testowo-doświadczalne, laboratoria badawczo-doświadczalne, europejskie centra innowacji cyfrowych oraz organizacje zrzeszające odpowiednie zainteresowane strony i społeczeństwo obywatelskie^[32]. Rozporządzenie AI, obok pełnej otwartości dla inicjatyw w zakresie tworzenia PR, obowiązuje niektóre organy do własnych inicjatyw. Takim przykładem jest Europejski Inspektor Ochrony Danych, który również może ustanowić PR w zakresie AI dla instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii i może pełnić rolę i wykonywać zadania właściwych organów krajowych zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia AI^[33].

³¹ Rozporządzenie AI art. 57, ust. 13.

³² Preambuła do Rozporządzenia AI ust. 139.

³³ Rozporządzenie AI art. 57, ust. 3.

Kolejnym szeroko ujętym tematem są szczególnie polecane obszary uczestnictwa w PR. Uczestnictwo w PR w zakresie AI powinno koncentrować się na kwestiach, które powodują niepewność prawa dla dostawców i potencjalnych dostawców w zakresie innowacji i eksperymentowania z AI w Unii, oraz powinno przyczyniać się do opartego na dowodach uczenia się działań regulacyjnych. Nadzór nad systemami AI w PR w zakresie AI powinien zatem obejmować ich rozwój, trenowanie, testowanie i walidację przed wprowadzeniem tych systemów do obrotu lub oddaniem do użytku, a także pojęcie i występowanie istotnych zmian, które mogą wymagać nowej procedury oceny zgodności. Wykrycie jakiegokolwiek znaczącego ryzyka na etapie rozwoju i testowania takich systemów AI powinno powodować konieczność właściwego ograniczenia tego ryzyka, a w przypadku niepowodzenia w tym zakresie – skutkować zawieszeniem procesu rozwoju i testowania systemu.

Aby szeroko rozpowszechnić PR i uzyskać w badaniach efekt skali w preambule do Rozporządzenia w ust 140, wyliczono szereg korzyści z uczestnictwa w PR. Całość tych zachęt tworzy w istocie kolejną zasadę zapewniania korzyści dla dostawców^[34]. Rozporządzenie AI w ust 140 preambuły podaje, że powinno zapewniać dostawcom i potencjalnym dostawcom uczestniczącym w piaskownicy regulacyjnej w zakresie AI podstawę prawną do wykorzystywania danych osobowych zebranych w innych celach do rozwoju – w ramach piaskownicy regulacyjnej w zakresie AI – określonych systemów AI w interesie publicznym, tylko pod określonymi warunkami, zgodnie z art. 6 ust. 4 i art. 9 ust. 2 lit. g) rozporządzenia (UE) 2016/679 i art. 5, 6 i 10 rozporządzenia (UE) 2018/1725 i nie naruszając przepisów art. 4 ust. 2 i art. 10 dyrektywy (UE) 2016/680. Nadal mają zastosowanie wszystkie pozostałe obowiązki administratorów danych i prawa osób, których dane dotyczą, wynikające z rozporządzeń (UE) 2016/679 i (UE) 2018/1725 oraz dyrektywy (UE) 2016/680. W szczególności niniejsze rozporządzenie nie powinno stanowić podstawy prawnej w rozumieniu art. 22 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) 2016/679 i art. 24 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) 2018/1725^[35].

Zasadą, która widoczna jest w wielu postanowieniach Rozporządzenia AI, jest zasada wspierania priorytetów UE. Część zadań priorytetowych wprost zostały nazwane. W szczególności chodzi tu o priorytety odnoszące

³⁴ Preambuła do Rozporządzenia AI ust. 140.

³⁵ Preambuła do Rozporządzenia AI ust. 140.

się do MŚP^[36] czy też zapewniające korzyści społeczne i środowiskowe bądź też chroniące i promujące innowacje.

W celu zapewnienia, aby AI przynosiła korzyści dla społeczeństwa i środowiska, w ust.142 preambuły do Rozporządzenia AI umieszczono szereg obszarów tematycznych, dla których powinny państwa członkowskie stworzyć stosowne zachęty. W szczególności zachęca się państwa członkowskie do wspierania i promowania badań i rozwoju w dziedzinie rozwiązań w zakresie AI wspierających takie korzyści społeczne i środowiskowe, np. opartych na AI rozwiązaniach, które zwiększają dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, przeciwdziałają nierównościom społeczno-gospodarczym lub służą osiągnięciu celów środowiskowych, przez przydzielanie wystarczających zasobów, w tym finansowania publicznego i unijnego, oraz, w stosownych przypadkach i pod warunkiem spełnienia kryteriów kwalifikowalności i wyboru, przez priorytetowe traktowanie projektów, które służą realizacji takich celów. Projekty takie powinny opierać się na zasadzie współpracy międzydyscyplinarnej między twórcami AI, ekspertami ds. nierówności i niedyskryminacji, dostępności, praw konsumentów, praw środowiskowych i cyfrowych oraz przedstawicielami środowiska akademickiego^[37].

6 | Inicjatywy UE i państw członkowskich w zakresie promowania Małych i Średnich Przedsiębiorstw (dalej MŚP)^[38] w procesie tworzenia PR

Oprócz szeregu tematycznych zachęt preambuła wylicza także obowiązki dla organów UE i państw członkowskich. W szczególności państwa członkowskie zobowiązane są do promowania innowacji i interesów MŚP w procesie tworzenia PR. Promowanie generalnie ma być ukierunkowane na innowacje. Dlatego też ważne jest szczególne uwzględnienie interesów MŚP, które są przedsiębiorstwami typu *start-up*. Czyli są to zwykle podmioty wprowadzające nowe rozwiązania w działalności gospodarczej. Możliwe

³⁶ Preambuła do Rozporządzenia AI, pkt 142.

³⁷ Preambuła do Rozporządzenia AI, pkt 142.

³⁸ Preambuła do Rozporządzenia AI, pkt 143.

jest także szersze rozumienie innowacyjności, np. gdy przedsiębiorcy są dostawcami systemów AI lub podmiotami stosującymi systemy AI. Aby proces promowania był udany wskazano, aby państwa członkowskie opracowywały konkretne inicjatywy skierowane do tych operatorów. W szczególności wymieniono, że powinny być to inicjatywy służące podnoszeniu świadomości i przekazywaniu informacji. Państwa członkowskie powinny zapewniać MŚP, w tym przedsiębiorstwom typu *start-up*, mającym siedzibę statutową lub oddział w Unii, priorytetowy dostęp do piaskownic regulacyjnych w zakresie AI, pod warunkiem że przedsiębiorstwa te spełniają warunki kwalifikowalności i kryteria wyboru – w sposób, który nie uniemożliwia innym dostawcom i potencjalnym dostawcom dostępu do piaskownic, pod warunkiem spełnienia przez nich tych samych warunków i kryteriów^[39]. Aby zabezpieczyć kognitywność przekazu co do wspierania PR, państwa członkowskie powinny korzystać nie tylko z istniejących kanałów komunikacji, ale w stosownych przypadkach utworzyć nowy specjalny kanał komunikacji z MŚP. W szczególności takie specjalne kanały komunikacji powinny dotyczyć podmiotów istotnych dla rozwoju AI. Są to np. przedsiębiorstwa typu *start-up*; podmioty stosujące AI; inne innowacyjne podmioty, a w stosownych przypadkach współpracujące z lokalnymi organami publicznymi.

Celem sprawnego komunikowania powinno być wspieranie MŚP w rozwoju poprzez udzielanie im wskazówek i reagowanie na ich pytania dotyczące wykonywania niniejszego rozporządzenia.

W stosownych przypadkach kanały powinny ze sobą współpracować, by uzyskać synergię i zapewnić spójność wskazówek dla MŚP, w tym przedsiębiorstw typu *start-up*, i podmiotów stosujących. Dodatkowo państwa członkowskie powinny ułatwiać udział MŚP i innych odpowiednich zainteresowanych stron w procesie opracowywania norm. Ponadto, przy ustalaniu przez jednostki notyfikowane wysokości opłat z tytułu oceny zgodności należy uwzględnić szczególne interesy i potrzeby dostawców, którzy są MŚP, w tym przedsiębiorstwami typu *start-up*^[40].

Duży nacisk w części normatywnej Rozporządzenia AI położono na tworzeniu instytucjonalnego systemu pomocy zewnętrznej w tworzeniu i działalności działających PR. W art. 57 ust. 7 podano, że właściwe organy zapewniają, w stosownych przypadkach, wskazówki, nadzór i wsparcie w ramach PR w zakresie AI, mając na celu identyfikację ryzyka, w szczególności dla

³⁹ Preambuła do Rozporządzenia AI, pkt 143.

⁴⁰ Preambuła do Rozporządzenia AI, pkt 143.

- praw podstawowych,
- zdrowia i bezpieczeństwa,
- testowania,
- *środków ograniczających ryzyko oraz ich skuteczności w odniesieniu do obowiązków i wymogów z niniejszego rozporządzenia oraz, w stosownych przypadkach, innych nadzorowanych w ramach danej PR przepisów prawa Unii i prawa krajowego*^[41].

Właściwe organy zapewniają dostawcom i potencjalnym dostawcom uczestniczącym w PR w zakresie AI wskazówki dotyczące oczekiwań regulacyjnych oraz sposobów spełnienia wymogów i obowiązków ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu^[42].

7 | Instytucje wspomagające proces tworzenia PR: Interfejs Komisji UE i innych organów UE właściwych w sprawach PR, Kodeksy praktyk w zakresie działania PR

Aby ułatwić proces tworzenia PR, w Rozporządzeniu wprowadzono specjalną instytucję informacyjną. Przygotowuje ją Komisja UE. Jest to jednolity i specjalny interfejs zawierający wszystkie istotne informacje dotyczące piaskownic regulacyjnych w zakresie AI, aby zgodnie z art. 62 ust. 1 lit. c) umożliwić zainteresowanym stronom interakcję z piaskownicami regulacyjnymi w zakresie AI i zwracanie się do właściwych organów z pytaniami oraz uzyskiwanie niewiążących wskazówek w zakresie zapewnienia zgodności innowacyjnych produktów, usług i modeli biznesowych zawierających zintegrowane technologie AI. W stosownych przypadkach Komisja proaktywnie koordynuje swoje działania z właściwymi organami krajowymi^[43].

Pierwszym merytorycznym zadaniem organizatora PR jest opracowanie zgodnie z regulacjami UE Kodeksu praktyk w zakresie działania planowanej PR.

⁴¹ Rozporządzenie AI art. 57, ust. 6.

⁴² Rozporządzenie AI art. 57, ust. 7.

⁴³ Rozporządzenie AI art. 57, ust. 17.

Dokonując analizy powyższego tematu, należy go podzielić na dwie grupy. Pierwsza to procedura tworzenia i zawartość tematyczna kodeksów praktyk AI na poziomie UE, druga zaś wymagania z poziomów krajowych. Poniżej przedstawimy przede wszystkim założenia odnoszące się do pierwszej grupy.

Proces realnego uruchamiania PR zgodnie z art. 56 Rozporządzenia AI należy rozpocząć od opracowania kodeksów praktyk AI. W ramach takiego opracowywania konieczne jest wprowadzenie do kodeksów praktyk kilku tematów obligatoryjnych. Są to w szczególności aspekty odnoszące się do: informowania, identyfikacji ryzyka, oceny ryzyka systemowego (i zarządzania nim), wskazania celów, monitoringu PR.

W pierwszej kolejności Urząd UE ds. AI zachęca do sporządzania kodeksów praktyk na poziomie Unii^[44]. Organ ten także powinien ułatwiać ich sporządzanie w celu przyczyniania się do właściwego stosowania pozostałych norm z Rozporządzenia AI. Powinien też opracowywać je przy uwzględnieniu podejść międzynarodowych. Urząd ds. AI i Rada ds. AI dążą do zapewnienia, by kodeksy praktyk obejmowały co najmniej obowiązki przewidziane w art. 53 i 55, w tym następujące kwestie:

- a. środki na rzecz zapewnienia, by informacje, o których mowa w art. 53 ust. 1 lit. a) i b) były aktualne w świetle rozwoju rynku i technologii;
- b. odpowiedni poziom szczegółowości streszczenia na temat treści wykorzystywanych do trenowania;
- c. identyfikacja rodzaju i charakteru ryzyka systemowego na poziomie Unii, w tym, w stosownych przypadkach, jego źródła;
- d. środki, procedury i zasady oceny ryzyka systemowego i zarządzania nim na poziomie Unii, w tym ich dokumentacja, które muszą być proporcjonalne do ryzyka^[45].

Po tematach obligatoryjnych Rozporządzenie AI podaje wykaz podmiotów, które powinny uczestniczyć w opracowywaniu kodeksów praktyk. Generalnie obowiązuje tu zasada jak najszerszego uczestnictwa. Ponadto przewidziano, że Urząd ds. AI może zwrócić się do wszystkich dostawców

⁴⁴ Rozporządzenie AI, art. 56.

⁴⁵ Rozporządzenie AI, art. 56, ust. 4. Przede wszystkim powinny uwzględniać jego dotkliwość i prawdopodobieństwo wystąpienia oraz uwzględniać szczególne wyzwania w zakresie radzenia sobie z tym ryzykiem w świetle potencjalnych sposobów pojawienia się takiego ryzyka i jego urzeczywistnienia w całym łańcuchu wartości AI.

modeli AI ogólnego przeznaczenia oraz odpowiednich właściwych organów krajowych o wzięcie udziału w opracowywaniu kodeksów praktyk. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego, przedstawiciele przemysłu, środowisko akademickie oraz inne odpowiednie zainteresowane strony, takie jak dostawcy niższego szczebla i niezależni eksperci, mogą wspierać ten proces.

Nadzór nad kodeksami praktyk prowadzi Urząd ds. AI i Rada ds. AI. Na bieżąco oba organy starają się zapewnić, by kodeksy praktyk wyraźnie określały swoje cele szczegółowe i zawierały zobowiązania lub środki, w tym, w stosownych przypadkach, kluczowe wskaźniki skuteczności działania w celu zapewnienia realizacji tych celów, oraz by uwzględniały w należytym stopniu potrzeby i interesy wszystkich zainteresowanych stron (w tym osób, na które AI ma wpływ) na poziomie Unii. Dalsze uprawnienia w zakresie Urzędu AI odnoszą się do oceny sprawozdań uczestników kodeksów praktyk. Urząd ds. AI stara się w szczególności zapewnić, by uczestnicy kodeksów praktyk regularnie składali Urzędowi ds. AI sprawozdania z realizacji podjętych zobowiązań i środków oraz z ich wyników, w tym, w odpowiednich przypadkach, mierzonych w odniesieniu do kluczowych wskaźników skuteczności działania. Kluczowe wskaźniki skuteczności działania i zobowiązania w zakresie sprawozdawczości muszą odzwierciedlać różnice w wielkości i zdolnościach poszczególnych uczestników^[46]. Istnieje wyłączenie, np. w zakresie uprawnień Urzędu ds. AI w zakresie modeli AI ogólnego przeznaczenia, pomimo tego, iż Urząd ds. AI może zwracać się do wszystkich dostawców modeli AI ogólnego przeznaczenia, by przestrzegali kodeksów praktyk. Jednak w przypadku dostawców modeli AI ogólnego przeznaczenia, które nie stwarzają ryzyka systemowego, przestrzeganie kodeksów może być ograniczone do obowiązków przewidzianych w art. 53^[47],

⁴⁶ Rozporządzenie AI, art. 56. ust. 4.

⁴⁷ Artykuł 53 określa podstawowe wymagania od dostawcy modeli AI ogólnego przeznaczenia, a także zawiera szereg wyjątków poniżej kilka ważniejszych wymagań: „a) sporządzają i aktualizują dokumentację techniczną modelu, w tym proces jego trenowania i testowania oraz wyniki jego oceny, zawierającą co najmniej informacje określone w załączniku XI do celów przekazania ich, na wniosek, Urzędowi ds. AI i właściwym organom krajowym; b) sporządzają, aktualizują i udostępniają informacje i dokumentację dostawcom systemów AI, którzy zamierzają zintegrować model AI ogólnego przeznaczenia ze swoimi systemami AI. Bez uszczerbku dla potrzeby przestrzegania i ochrony praw własności intelektualnej i poufnych informacji handlowych lub tajemnic przedsiębiorstwa zgodnie prawem Unii i prawem krajowym te informacje i dokumentacja. [...] c) wprowadzają politykę służącą zapewnieniu zgodności z prawem Unii dotyczącym prawa autorskiego i praw pokrewnych, w szczególności z myślą o identyfikacji i zastosowaniu się, w tym poprzez najnowocześniejsze technologie, do zastrzeżenia praw

chyba że wyraźnie zadeklarują oni zainteresowanie pełnym przystąpieniem do kodeksu^[48].

Po wdrożeniu do realizacji kodeksów praktyk powinien na bieżąco być wykonywany monitoring i ocena adekwatności kodeksów. Urząd ds. AI i Rada ds. AI regularnie monitorują i oceniają realizację przez uczestników celów kodeksów praktyk oraz wkład tych kodeksów w należyte stosowanie niniejszego rozporządzenia. Urząd ds. AI i Rada ds. AI oceniają, czy kodeksy praktyk obejmują swoim zakresem obowiązki przewidziane w art. 53 i 55^[49] i regularnie monitorują i oceniają realizację ich celów. Publikują one swoją ocenę adekwatności kodeksów praktyk. Po sprawdzeniu Kodeksu praktyk Komisja może w drodze aktu wykonawczego zatwierdzić kodeks praktyk i nadać mu powszechną moc w Unii^[50]. Rozporządzenie wprowadza zachęty do cyklicznego przeglądu kodeksów praktyk.

Urząd ds. AI w stosownych przypadkach zachęca również do prowadzenia przeglądów i dostosowywania kodeksów praktyk oraz ułatwia takie przeglądy i dostosowania, w szczególności w świetle nowych norm. Urząd ds. AI udziela wsparcia w ocenie dostępnych norm^[51]. W Rozporządzeniu

---

wyrażonego zgodnie z art. 4 ust. 3 dyrektywy (UE) 2019/790;d)sporządzają i podają do wiadomości publicznej wystarczająco szczegółowe streszczenie na temat treści wykorzystanych do trenowania danego modelu AI ogólnego przeznaczenia, zgodnie ze wzorem dostarczonym przez Urząd ds. AI [...]”.

⁴⁸ Rozporządzenie AI, art. 56. ust. 4.

⁴⁹ Artykuł 55 Rozporządzenia AI reguluje obowiązki dostawców modeli AI ogólnego przeznaczenia z ryzykiem systemowym ponadto podaje pewne wyjątki. Tu należy zaznaczyć, iż podane tam obowiązki występują oprócz obowiązków wymienionych w art. 53 i 54, które są dla standardowych dostawców modeli AI ogólnego. Poniżej kilka ważniejszych takich dodatkowych obowiązków: „a) dokonują oceny modelu zgodnie ze znormalizowanymi protokołami i narzędziami odzwierciedlającymi najaktualniejszy stan wiedzy technicznej, w tym przeprowadzają i dokumentują kontrydiktoryjne testy modelu z myślą o zidentyfikowaniu ryzyka systemowego i jego ograniczenia; b) oceniają i ograniczają ewentualne ryzyko systemowe na poziomie Unii, w tym jego źródła, które może wynikać z rozwoju, wprowadzania do obrotu lub wykorzystywania modeli AI ogólnego przeznaczenia z ryzykiem systemowym; c) rejestrują, dokumentują i niezwłocznie zgłaszają Urzędowi ds. AI oraz, w stosownych przypadkach, właściwym organom krajowym odpowiednie informacje dotyczące poważnych incydentów i ewentualnych środków naprawczych służących zaradzeniu im; d) zapewniają odpowiedni poziom cyber ochrony modelu AI ogólnego przeznaczenia z ryzykiem systemowym oraz infrastruktury fizycznej tego modelu [...]”.

⁵⁰ Taki akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 98 ust. 2

⁵¹ Rozporządzenie AI, art. 56. ust. 4.

AI narzucono, iż kilka ostatecznych terminów opracowania kodeksów praktyk. Generalnie kodeksy praktyk muszą być gotowe najpóźniej do dnia 2 maja 2025 r. Aby zapewnić wykonalność tego terminu, Urząd ds. AI^[52] podejmuje niezbędne kroki, w tym kieruje zachęty do dostawców.

Jeśli do dnia 2 sierpnia 2025 r. opracowanie kodeksu praktyk nie może zostać zakończone lub Urząd ds. AI w wyniku swojej oceny na podstawie ust. 6 niniejszego artykułu uzna, że nie jest on odpowiedni, Komisja może w drodze aktów wykonawczych ustanowić wspólne przepisy dotyczące wykonywania obowiązków przewidzianych w art. 53 i 55, z uwzględnieniem kwestii określonych w ust. 2 niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 98 ust. 2^[53].

8 | Szczegółowe zasady dotyczące PR w zakresie AI i ich funkcjonowania

Jak wykazał przegląd postanowień zawartych w Rozporządzeniu AI, brak jest w nim odniesień do wielu kwestii szczegółowych. Pominiecie tej materii było uzasadnione faktem potrzeby dalszych poszerzonych konsultacji nad tymi tematami. Stworzenie instytucji PR wręcz obliguje Komisję UE wykorzystania ich w pierwszej kolejności do stosownych weryfikacji szeregu szczegółowych i trudnych tematów AI. Ponadto stwierdzono, że aby uniknąć fragmentacji prawa o AI, należy zlecić to zadanie całościowego opracowania jedynie Komisji UE. W rozporządzeniu określono jednak już obszary tematyczne właściwe dla przyszłych prac Komisji UE.

W ten sposób Komisja Europejska będzie opracowywać różnorodne akty wykonawcze określające szczegółowe^[54] zasady z kilku obszarów tematycznych, także odnoszących się wprost do PR. Są to przede wszystkim regulacje:

- a. dotyczące ustanawiania, opracowywania, wdrażania, działania PR w zakresie AI i nadzoru nad nimi;

⁵² Rozporządzenie AI, art. 56. ust. 7.

⁵³ Rozporządzenie AI, art. 56. ust. 4.

⁵⁴ Rozporządzenie AI, art. 58, ust. 1.

- b. kwalifikowalności i kryteriów wyboru dotyczących uczestnictwa w piaskownicy regulacyjnej w zakresie AI;
- c. procedur składania wniosków, uczestnictwa, monitorowania, wychodzenia z piaskownicy regulacyjnej w zakresie AI i zakończenia jej działalności, w tym planu działania piaskownicy i sprawozdania końcowego;
- d. warunków mających zastosowanie do uczestników^[55].

Akty wykonawcze, o których mowa wyżej (tzn. w Rozporządzeniu AI art. 58.ust. 1), zapewniają, aby:

- a. regulacje w zakresie AI były otwarte dla każdego zgłaszającego się dostawcy lub potencjalnego dostawcy systemu AI spełniającego kryteria kwalifikowalności i wyboru, które muszą być przejrzyste i bezstronne, a właściwe organy krajowe informowały wnioskodawców o swojej decyzji w terminie trzech miesięcy od złożenia wniosku^[56];
- b. PR w zakresie AI umożliwiały szeroki i równy dostęp oraz nadażały za popytem, jeżeli chodzi o uczestnictwo; dostawcy i potencjalni dostawcy mogą również składać wnioski we współpracy z podmiotami stosującymi oraz innymi odpowiednimi osobami trzecimi^[57];
- c. szczegółowe zasady i warunki dotyczące PR w zakresie AI w możliwie najlepszym stopniu wspierały swobodę właściwych organów krajowych w zakresie ustanawiania PR w zakresie AI i zarządzania nimi^[58];
- d. dostęp do PR w zakresie AI był nieodpłatny dla MŚP, w tym przedsiębiorstw typu *start-up*, bez uszczerbku dla nadzwyczajnych kosztów, do których odzyskania w bezstronny i proporcjonalny sposób mogą być uprawnione właściwe organy krajowe^[59];
- e. PR powinny ponadto ułatwiać dostawcom i potencjalnym dostawcom, za pomocą efektów uczenia się uzyskanych dzięki PR w zakresie AI, spełnianie wynikających z niniejszego rozporządzenia wymogów

---

⁵⁵ Wszystkie wyżej wymienione akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 98 ust. 2.

⁵⁶ Rozporządzenie AI art. 58, ust. 2.

⁵⁷ Rozporządzenie AI art. 58, ust. 2.

⁵⁸ Rozporządzenie AI art. 58, ust. 2.

⁵⁹ Rozporządzenie AI art. 58, ust. 2.

w zakresie oceny zgodności oraz dobrowolnego stosowania kodeksów postępowania^[60];

- f. PR w zakresie AI powinny ułatwiać zaangażowanie innych odpowiednich podmiotów w ekosystemie sztucznej inteligencji, takich jak jednostki notyfikowane i organizacje normalizacyjne, MŚP, w tym przedsiębiorstwa typu *start-up*, przedsiębiorstwa, innowatorzy, ośrodki testowo-doświadczalne, laboratoria badawczo-doświadczalne, europejskie centra innowacji cyfrowych, centra doskonałości i poszczególni naukowcy, aby umożliwić i ułatwić współpracę z sektorem publicznym i prywatnym^[61];
- g. procedury, procesy i wymogi administracyjne dotyczące składania wniosków, wyboru, uczestnictwa i wychodzenia z PR w zakresie AI powinny być proste, łatwe do zrozumienia, jasno podane do wiadomości w celu ułatwienia uczestnictwa MŚP, w tym przedsiębiorstwom typu *start-up*, o ograniczonych zdolnościach prawnych i administracyjnych, a także by były ujednolicone w całej Unii, aby uniknąć fragmentacji, oraz aby uczestnictwo w PR w zakresie AI^[62], ustanowionej przez jedno z państw członkowskich lub Europejskiego Inspektora Ochrony Danych, było wzajemnie i powszechnie uznawane i miało takie same skutki prawne w całej Unii^[63];
- h. uczestnictwo w PR w zakresie AI powinno być ograniczone do okresu odpowiedniego dla złożoności i skali projektu, który to okres może zostać przedłużony przez właściwy organ krajowy^[64];
- i. PR w zakresie AI ułatwiać powinny tworzenie narzędzi i infrastruktury do testowania, analizy porównawczej, oceny i wyjaśniania aspektów systemów AI istotnych w kontekście uczenia się działań regulacyjnych, które to aspekty obejmują dokładność, solidność i cyberbezpieczeństwo, a także tworzenie środków służących ograniczaniu ryzyka dla praw podstawowych i ogółu społeczeństwa.

⁶⁰ Rozporządzenie AI art. 58, ust. 2 (o których także mowa w art. 95 Rozporządzenia AI).

⁶¹ Rozporządzenie AI art. 58, ust. 2.

⁶² Rozporządzenie AI art. 58, ust. 2.

⁶³ Rozporządzenie AI art. 58, ust. 2.

⁶⁴ Rozporządzenie AI art. 58, ust. 2.

9 | Ważniejsze uprawnienia nadzorcze organów UE, a także na poziomie regionalnym lub lokalnym, w trakcie działania PR

PR w zakresie AI podlegają nadzorowi organów UE oraz stosownych organów krajowych. Organa te są uprawnione do stosowania środków naprawczych (w tym także na poziomie regionalnym lub lokalnym). Stwierdzenie istnienia jakiegokolwiek znaczącego ryzyka dla zdrowia i bezpieczeństwa oraz dla praw podstawowych na etapie rozwoju i testowania takich systemów AI powoduje konieczność właściwego ograniczenia tego ryzyka. Właściwe organy krajowe są uprawnione do tymczasowego lub trwałego zawieszenia procesu testowania lub udziału w piaskownicy, jeżeli nie jest możliwe skuteczne ograniczenie ryzyka, oraz informują o takiej decyzji Urząd ds. AI. Właściwe organy krajowe wykonują swoje uprawnienia nadzorcze w granicach określonych w odpowiednich przepisach, wykorzystując swoje uprawnienia dyskrecyjne przy stosowaniu przepisów prawnych w odniesieniu do konkretnego projektu piaskownicy regulacyjnej w zakresie AI w celu wspierania innowacji w dziedzinie AI w Unii^[65].

10 | Sprawozdania okresowe i końcowe w PR^[66]

Sprawozdawczość podmiotów uczestniczących w PR przejawia się w kilku formach sprawozdań. Przede wszystkim są to sprawozdania roczne od uczestników, które kieruje się do właściwych organów krajowych. Po otrzymaniu sprawozdań rocznych z pracy PR od uczestników PR, w kolejnym etapie właściwe organy krajowe przedkładają Urzędowi ds. AIUE i Radzie ds. AI UE także stosownie opracowane sprawozdania roczne. Powinny się one ukazać już po upływie jednego roku od ustanowienia PR w zakresie AI. Kolejne sprawozdania składać należy także regularnie co roku, aż do zakończenia jej działalności. Po zakończeniu zaś składane powinno być sprawozdanie końcowe. Wszystkie wyżej wskazane sprawozdania powinny zawierać informacje o postępach i rezultatach wdrażania piaskownic,

⁶⁵ Rozporządzenie AI art. 57, ust.11.

⁶⁶ Artykuł 57.

w tym również o najlepszych praktykach, incydentach, wyciągniętych wnioskach i zaleceniach dotyczących tworzenia piaskownic PR^[67]. W stosownych przypadkach powinny ponadto być opracowane zalecenia dotyczące stosowania i ewentualnego przeglądu Rozporządzenia AI^[68]. Aby popularyzować wiedzę uzyskana z PR wprowadzono obowiązek, aby właściwe organy krajowe publikowały określone informacje o PR.

Ostatnim etapem działalności PR jest opracowanie sprawozdania końcowego. Sprawozdanie takie zawiera przegląd efektów jakie wypracowano w ramach PR. Opracowania sprawozdania z skutecznej PR jest też dowodem, iż był to instrument potwierdzający zgodność działalności z prawem. Podstawową zaletą prowadzenia weryfikacji określonych systemów AI jest to, że poprzez dobrze wykonaną PR uzyskuje się możliwość uzyskania od organów nadzorujących PR akceptacji sprawozdania, które jest specjalnym świadectwem zgodności. Procedurę uzyskania takiego dokumentu podejmuje się na wniosek dostawcy lub potencjalnego dostawcy systemu AI. Wniosek ten należy skierować do właściwego organu nadzorczego. Wraz z nim należy przedstawić na piśmie dowody skutecznie przeprowadzonych w ramach piaskownicy działań. Wniosek uzupełniony powinien być o sprawozdanie końcowe według wzoru organu nadzorującego. Zwykle zawierać powinno szczegółowe informacje na temat działań przeprowadzonych w ramach PR oraz powiązanych z tymi działaniami rezultatów i efektów uczenia się. Dokument uzyskany po takiej weryfikacji dostawcy mogą wykorzystywać jako dokumentację do wykazania swojej zgodności z Rozporządzeniem AI w ramach procesu oceny zgodności lub odpowiednich działań w zakresie nadzoru rynku. W tym względzie sprawozdania końcowe oraz dowody na piśmie przedstawione przez właściwy organ krajowy są uwzględniane pozytywnie przez organy nadzoru rynku i inne jednostki notyfikowane.

Jeżeli zarówno dostawca lub przyszły dostawca, jak i właściwy organ krajowy wyraźnie wyrażą na to zgodę, sprawozdanie końcowe może zostać podane do wiadomości publicznej za pośrednictwem jednolitej platformy informacyjnej^[69]. Ponadto, sprawozdanie umieszcza się w Unijnych bazach informacji o efektach pracy PR. Dostęp do tego typu baz będzie miało szereg podmiotów w szczególności Komisja UE i Rada ds. AI. Dostęp będą miały

⁶⁷ Rozporządzenie AI art 57, ust.16.

⁶⁸ W tym także związanych z nim aktów delegowanych i wykonawczych, oraz stosowania innych przepisów prawa Unii objętego nadzorem właściwych organów w ramach danej piaskownicy.

⁶⁹ Rozporządzenie AI art 57, ust. 8. z zastrzeżeniem przepisów dotyczących poufności określonych w art. 78 i za zgodą dostawcy lub potencjalnego dostawcy.

także właściwe organy krajowe, które zapewniają, aby – w zakresie, w jakim innowacyjne systemy AI wiążą się z przetwarzaniem danych osobowych lub z innego powodu wchodzą w zakres kompetencji nadzorczych innych organów krajowych^[70] lub właściwych organów zapewniających dostęp do danych osobowych lub wsparcie w uzyskaniu dostępu do tych danych – krajowe organy ochrony danych oraz te inne organy krajowe włączono w działalność PR w zakresie AI oraz zaangażowano w nadzór nad tymi aspektami w zakresie wynikającym z ich odpowiednich zadań i uprawnień.

11 | Obowiązki i odpowiedzialność dostawców uczestniczących w PR

Rozporządzenie AI szeroko naświetla odpowiedzialność dostawcy lub potencjalnych dostawców uczestniczących w PR w zakresie AI. W szczególności ponoszą oni odpowiedzialność, na podstawie mających zastosowanie przepisów prawa UE i prawa krajowego dotyczących odpowiedzialności, za wszelkie szkody wyrządzone osobom trzecim w wyniku doświadczeń przeprowadzanych w piaskownicy. Warto jednak podkreślić, że organy UE nie nakładają jednak administracyjnych kar pieniężnych w związku z naruszeniem niniejszego rozporządzenia, pod warunkiem że potencjalny dostawca respektuje konkretny plan oraz warunki uczestnictwa, a także w dobrej wierze stosuje się do wytycznych właściwych organów krajowych. W przypadku gdy inne właściwe organy odpowiedzialne za inne przepisy prawa Unii lub przepisy krajowe uczestniczyły aktywnie w nadzorze nad systemem AI w ramach piaskownicy regulacyjnej i udzielały wskazówek w zakresie zgodności, w odniesieniu do tego prawa nie nakłada się administracyjnych kar pieniężnych^[71].

⁷⁰ Na podstawie Rozporządzenia AI art. 57, ust. 10.

⁷¹ Rozporządzenie AI art. 57, ust. 12.

12 | Wnioski końcowe

Rozporządzenie AI jest jednym z pierwszych na świecie aktów, które w tak złożony sposób regulują kwestie związane z korzystaniem i wprowadzaniem do obrotu sztucznej inteligencji. Nowe przepisy odnoszące się do weryfikacji AI poprzez PR powinny zainteresować wszelkie podmioty gospodarcze w Polsce. Przede wszystkim będą to podmioty tworzące usługi internetowe, sprzedające programy komputerowe, ale także wszelkiego typu spółki technologiczne. Należy podkreślić, że jedynie zgodne z Rozporządzeniem opracowanie własnej PR, a następnie testowanie nowych produktów w ramach takiego układu, zapewnia wyłączenie odpowiedzialności za nieprzewidziane skutki jakie może wywołać nowy produkt. Rozporządzenie ma zapewnić, poprzez stosowanie PR, bezpieczeństwo i zyskowość korzystania z AI oraz ma zminimalizować ryzyko wystąpienia nadużyć przy korzystaniu i rozwijaniu tej technologii. W poglądach praktyków pojawiają się jednak głosy^[72], że Rozporządzenie AI zawiera nadmiar ograniczeń^[73]. Ponadto procedury narzucone w aspekcie wdrażania PR są nadal zbyt nieostre. Warto tu jednak zaznaczyć, że pierwotny projekt tego Rozporządzenia z 2021 r. zawierał znacznie więcej nieczytelnych rozwiązań. Podsumowując postanowienia z Rozporządzenia AI odnoszące się do ważniejszych kwestii w zakresie powstawania i działalności PR można dostrzec i pochwalić szereg zachęt do oddolnych inicjatyw wspierania rozwoju AI w działalności gospodarczej. Rola prawników i przedsiębiorców łączy się tu z pracą kreatorów oprogramowania nie tylko w tworzeniu instytucji PR, ale w szeregu działaniach koncepcyjnych. W szczególności są to różnorodne branżowe kodeksy dobrych praktyk w stosowaniu AI. Opracowania tego typu powinny odnosić się do stworzenia nieznanych jeszcze prawu wymogów zabezpieczających przed nieprzewidywalnością AI. Szczególnie należy popierać tworzenie już od dziś oddolnie szeregu dobrowolnych kodeksów. Przede wszystkim powinny one dotyczyć sfery związanej ze zrównoważeniem środowiskowym, dostępnością dla osób z niepełnosprawnościami. Prawnicy potrzebni są także do zespołów do tworzenia jasno określonych

⁷² Fal, „Instytucja piaskownic regulacyjnych jako instrument wspierający innowacyjność gospodarek”, 39-40; podobnie Baker McKenzie, *A guide to regulatory fintech sandboxes internationally*, 2018. https://www.bakermckenzie.com/-/media/files/insight/publications/2020/05/a_guide_to_regulatory_fintech_sandboxes_internationally_8734.pdf?la=endata. [dostęp: 20.04.2024].

⁷³ Przykładem państw w których rozwija się AI bez uregulowań jest np. Argentyna.

celów i kluczowych wskaźników skuteczności działania, służących następnie do pomiaru stopnia realizacji tych celów. W Rozporządzeniu nadal jest wiele kwestii normatywnych opisanych zbyt wycinkowo. Można mieć jednak nadzieję, że cały katalog tematów szczegółowych zostanie niebawem dopracowany na poziomie UE. Następnie wskazane jest podjęcie szerokiej dyskusji w gronie prawników i przedsiębiorców nad tymi rozwiązaniami.

Z poważniejszych wad analizowanego aktu prawnego jest pomijanie obowiązku tworzenia wiedzy. Obecny akt, podobnie jak wcześniej jego publikowany projekt, operuje obowiązkiem informowania, ale pomija się fakt, że nie każde informowanie tworzy wiedzę. W tak ważnej regulacji osiąganie efektów cząstkowych nie powinno mieć miejsca. Tu należy przypomnieć, iż za wiedzę uważa się umiejętność wykorzystania praktycznie informacji. Z tym, iż należy mieć świadomość, że wiedza na bazie informacji i doświadczenia życiowego wytwarza się u jednego odbiorcy szybciej, a u innych później. Stan ten wynika z całego szeregu czynników. W opracowaniu przyszłych regulacji AI w większym stopniu należy uwzględniać złożoność natury człowieka, a w szczególności to, że informacja wtedy jest poprawna i właściwie przekazana, gdy wywołuje u odbiorcy zdolność uzyskania tej samej wiedzy jaką zawarł w niej nadawca. Przyjęcie takiego założenia powoduje, że do różnych grup odbiorców^[74] powinno się opracowywać nieco inne informacje, ale takie, które zapewnią jednak taki sam skutek po ostatecznym jej odbiorze co do wiedzy odbiorców. W informowaniu o prawie należy ten stan zawsze uwzględniać.

Analiza wykazała, że pierwszoplanowym przedsięwzięciem na poziomie krajowym konieczne będzie wprowadzenie krajowych przepisów dotyczących PR w zakresie AI, aby ułatwić rozwijanie i testowanie innowacji, zanim zostaną one wprowadzone do obrotu lub oddane do użytku^[75]. O tym, iż PR już dziś są przydatne, świadczy fakt ich tworzenia w największych instytucjach publicznych w Polsce^[76].

---

⁷⁴ Zróżnicowanych np. pod względem doświadczenia czy też wykształcenia. Szerzej Olszewski, *Obowiązki informacyjne*.

⁷⁵ Podobny pogląd przedstawił już Dariusz Standerski *Przełomowe przepisy dotyczące sztucznej inteligencji – Parlament Europejski przyjął rozporządzenie*. <https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/przelomowe-przepisy-dotyczace-sztucznej-inteligencji--parlament-europejski-przyjal-rozporzadzenie>. [dostęp: 29.06.2024].

⁷⁶ Od 2019 r. do 2021 w UKNF wraz z Ministerstwem Finansów prowadził projekt „Feasibility study on innovative technological solutions in the Polish financial market and identification of any legal, regulatory and supervisory impediments to its use, especially regarding DLT and RegTech (#FinTech) & sandbox”. Szerzej

Ostatecznie należy zaszykalizować, że wdrożenie PR wymaga w Polsce także szeregu działań organizacyjnych. W szczególności zaś powołania lub wybrania spośród istniejących już instytucji tych, które będą nadzorować i regulować rynek AI. Aby to wykonać, należy także w wielu sytuacjach wzmocnić skuteczność organów publicznych, które, co powszechnie wiadomo, są zbyt bardzo obciążone lub otrzymują informacje niekompletne i często z opóźnieniem.

Bibliografia

- Dybowski Michał P., *Rekomendacje wdrożenia piaskownic regulacyjnych*. <https://www.gov.pl/web/ai/rekomendacje-wdrozenia-piaskownic-regulacyjnych>.
- Dymitruk Maria, „Sztuczna inteligencja w wymiarze sprawiedliwości”, [w:] *Prawo sztucznej inteligencji*, red. L. Lai, M. Świerczyński. 275-289. Warszawa: C.H. Beck, 2020.
- Fal Krzysztof, „Instytucja piaskownic regulacyjnych jako instrument wspierający innowacyjność gospodarek/Regulatory sandbox as an instrument supporting innovation in the economy” *Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego/Business Law Journal*, nr 10 (2022): 36-43
- Kanas Justyna, Piotr Mikusek, Maciej M. Sokołowski, „Piaskownica regulacyjna jako prawoadministracyjna metoda wsparcia dekarbonizacji sektora energetycznego w Polsce”, [w:] *Stosowanie prawa administracyjnego. Księga jubileuszowa prof. Andrzeja Matana*, red. Grzegorz Łaszczycza. 409-426. Katowice: Uniwersytet Śląski, 2024.
- Macura Monika, Michał Barwicki, *Artificial Intelligence Act – projekt unijnego rozporządzenia w sprawie sztucznej inteligencji*. <https://koniecznywierzbiicki.pl/artificial-intelligence-act-projekt-unijnego-rozporzadzenia-w-sprawie-sztucznej-inteligencji/>.
- McKenzie Baker, *A guide to regulatory fintech sandboxes internationally*, 2018. https://www.bakermckenzie.com/-/media/files/insight/publications/2020/05/a_guide_to_regulatory_fintech_sandboxes_internationally_8734.pdf?la=endata.
- Olszewski Jan, *Obowiązki informacyjne w gospodarce jako element zwiększania konkurencji*. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2020.

- Olszewski Jan, „Wybrane problemy prawa UE w zakresie sztucznej inteligencji” [w:] *Verba volant, scripta manent: księga jubileuszowa dedykowana Profesor Bogusławie Gnelli*, red. Aneta Kaźmierczyk, Kinga Michałowska, Monika Szaraniec. 840-848. Warszawa: Wolters Kluwer, 2023.
- Pop Florina, Adomavicius Lukas, *Sandboxes for Responsible Artificial Intelligence* https://www.eipa.eu/wp-content/uploads/2022/03/EIPA-Briefing_Sandboxes-for-Responsible-Artificial-Intelligence.pdf.
- Potoczek Michał, „Sztuczna inteligencja może być wykorzystywana w każdej branży OChK uważamy, że AI pasuje praktycznie do każdego sektora – nieważne, czy chodzi o firmę z sektora finansowego” *Rzeczpospolita*, 18 czerwca 2024 r.
- Ranchordas Sofia, „Experimental Regulations for AI: Sandboxes for Morals and Mores” *University of Groningen Faculty of Law Research Paper*, nr 7 (2021). <https://ssrn.com/abstract=3839744>.
- Rojszczak Marcin, „Prawne aspekty systemów sztucznej inteligencji – zarys problemu”, [w:] *Sztuczna inteligencja, blockchain, cyberbezpieczeństwo oraz dane osobowe: zagadnienia wybrane*, red. Kinga Flaga-Gieruszyńska Jacek Gołaczyński Dariusz Szostak. 1-21. Warszawa: C.H. Beck, 2020.
- Standerski Dariusz, *Przełomowe przepisy dotyczące sztucznej inteligencji – Parlament Europejski przyjął rozporządzenie*. <https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/przełomowe-przepisy-dotyczace-sztucznej-inteligencji--parlament-europejski-przyjal-rozporzadzenie>.
- Truby Jon, Rafael Dean Brown, Imad Antoine Ibrahim, Oriol Caudevilla Parellada, „A Sandbox Approach to Regulating High-Risk Artificial, Intelligence Applications” *European Journal of Risk Regulation*, nr 2 (2022): 270-294.

